

Karanko, Klemola

09.01.2026

Viite: VN/10644/2024

**PUOLUSTUS- JA ILMAILUTEOLLISUUS PIA RY:N LAUSUNTO LUONNOKSESTA
HALLITUKSEN ESITYKSEKSI SOTILASTIEDUSTELUSTA ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA
JA SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI****1 Yleistä**

Puolustusministeriön valmisteleva luonnos hallituksen esitykseksi sotilastiedustelulain muuttamisesta on varsin seikkaperäinen ja yksityiskohtainen. Yleisesti ottaen luonnosteksti ottaa hyvin huomioon nyt jo muutaman vuoden käytössä olleesta sotilastiedustelulaista saadut kokemukset ja käytännössä havaitut lain asettamat rajoitteet. Lisäksi tekniikan nopea kehittyminen ja ylipäättään teknologinen monimutkaistuminen ovat luoneet uusia tiedustelumahdollisuuksia samalla, kun myös tiedusteltavien kohteiden kyky salata toimintansa on niin ikään parantunut merkittäväällä tavalla. Esityksessä on kattavalla tavalla vertailtu nykyistä lakia ja siihen esitettäviä muutoksia myös kansainvälisessä viitekehyksessä.

Kannatamme hallituksen esitystä, mutta kaipaamme vielä täsmennyksiä esittämiimme teollisuuden näkökohtiin. Esityksellä joustavoitetaan maamme sotilastiedustelutoimintaa ja luodaan lainopilliset edellytykset yhteisoperaatioille ja MD-operaatioille (Multi-Domain Operations, MDO) kansainvälisen koalition osana. Naton jäsenenä Suomella ei ole varaa jäädä kansainvälisessä kehityksessä jälkeen

Jäimme kaipaamaan sotilastiedustelulain suhdetta valmius- ja puolustustilalakeihin ja erityisesti suhdetta teollisuuden asemaan. **Esitämme tätä asiaa selvitettäväksi lausuntokierroksen jälkeen ja edelleen huomioitavaksi valmiuslain käynnissä olevassa muutostyössä.**

Yhdymme lisäksi Teknologiateollisuus ry:n lausunnon yhteenvedon kohtiin 2, 4-5 ja 6.

2 Teollisuuden näkökohtia lakiluonnoksesta

Teollisuuden rooli ei ole lakiluonnoksessa millään tavalla korostuneesti esillä. Otamme tässä joka tapauksessa esille joitakin yleisiä sekä täsmällisemmin myös nimenomaan teollisuutta koskevia seikkoja, vaikka itse lakitekstissä ei näihin otettukaan selvää kantaa.

Hallituksen esityksessä keskitytään kybertiedustelu-uhkaan ja tietojärjestelmätiedusteluun, mutta yhtäläinen uhka on sähkömagneettisessa spektrissä (signaalitiedustelu tai ns. radiotekninen tiedustelu) tapahtuva tiedustelu ja vaikuttaminen. Tätä ei ole käsitelty riittävästi. Useilla mailla, kuten Venäjällä, on kyky tiedustella matkapuhelinverkoissa tapahtuvaa tietoliikennettä myös radioteitse, puhumattakaan sotilasradioliikenteestä, valvontasensorien datasta jne.

Lakiesityksen näkökanta on tässä mielessä yksipuolinen ja asiaa tulee

Karanko, Klemola

09.01.2026

tarkastella laajemmasta näkökulmasta edellä esittämiemme perusteiden pohjalta.

Lakiluonnoksessa haetaan sotilastiedustelulle oikeutta laajaan Suomen rajat ylittävän viestiliikenteen kuunteluun ja analysointiin hakuehtojen määrittämiseksi. **Tämän tulisi sisältää myös oikeus sähkömagneettisen spektrin laajaan tarkkailuun erilaisten anomalioiden havaitsemiseksi ja tunnistetun SM-spektrin tilannekuvan aikaansaamiseksi** (REMP, Recognized Electromagnetic Spectrum Picture). Tämä on tärkeää mm. siksi, että nykyisillä ohjelmistoradiopohjaisilla teknologioilla voidaan käytettävä taajuuskaista määritellä ohjelmallisesti – toiminta on siis teknisesti täysin mahdollista kansainvälisesti allokoitujen taajuuskaistojen ulkopuolellakin.

Lakiluonnoksessa tulisi täsmentää menettelytapoja tapauksessa, jossa Suomessa toimivassa yrityksessä, tutkimusorganisaatiossa / vast. työskentelevä henkilö on Suomen sotilastiedustelun kohteena. Tämä on tärkeää itse operaation onnistumisen kannalta, mutta myös yrityksen toiminnan kehittämiseksi ulkomaiselta tiedustelutoiminnalta suojautumiseksi.

Lakiluonnoksen taustoituksessa kohdan "2.2.5 Maanpuolustusta ja kansallista turvallisuutta vaarantavaan tietojärjestelmän toimintaan puuttuminen" mukaan sotilastiedustelun televalvonnassa ei voida estää telepäätelaitteen tai teleosoitteen käyttöä. Lain mukaan kuitenkin poliisilla on oikeus lyhytaikaisesti estää teleosoitteiden tai telepäätelaitteiden käyttö tietyllä alueella. **Laissa tulisi täsmentää, voiko poliisi pyytää tällaisissa tapauksissa tukea teollisuudelta** – varsinkin jos poliisin omat tekniset resurssit eivät mahdollista kuvatuista toimintaa.

Pykälän 18 mukaan "sotilastiedusteluviranomainen voi salassapitosäännösten estämättä tehtävänsä toteuttamiseksi luovuttaa yrityksille ja muille yhteisöille haittaohjelmaan liittyvän tunnistamistiedon tai luovuttaa muun tiedon kuin henkilötiedon, jos tietojen luovuttaminen on tarpeen maanpuolustuksen kannalta tai kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi." **Suhtaudumme tähän kirjaukseen erittäin myönteisesti**, sillä tulkintamme mukaan se mahdollistaa teollisuuden ja tutkimusyhteisön osallistumisen sotilastiedusteluviranomaisen avustamiseen ja samalla myös tuotekehitykseen käsillä olevan operatiivisen toiminnan mahdollistamiseksi. **Tässä yhteydessä lakiesityksessä on ratkaistava se, millä tavalla ilman turvaselvitettyä henkilöstöä ja turva-auditoituja tiloja, mutta kuitenkin oikean ydinosaamisen omaava organisaatio voisi myös osallistua sotilastiedusteluviranomaisen avustamiseen.**

Kannatamme kirjausta, jonka mukaan pykälien 96 (avustamisvelvollisuus) ja 111 (tallenteiden tutkiminen) perusteella sotilastiedusteluviranomainen voi tukeutua tiedustelumenetelmien käytössä kertyneiden tallenteiden tutkimisen osalta myös muun yhteiskunnan (teollisuus, tutkimusyhteisö jne.) osaamiseen pelkän sotilastiedusteluyhteisön ulkopuolelta. **Esitämme, että lakiesitykseen kirjataan periaatteet yrityksen mahdollisen mainehaitan hallitsemiseksi sekä yritykselle tästä toiminnasta johtuvien kulujen korvaamiseksi.**

Tiedustelujärjestelmiin liittyvissä teknologioissa kotimaisessa teollisuudessa ja tutkimusyhteisössä löytyy maailmanluokan osaamista. Kotimainen teollisuus pystyy

Karanko, Klemola

09.01.2026

tarvittaessa tuottamaan teknologiakehityksen uhkista ja mahdollisuuksista sekä koti- ja ulkomailla käytettävissä olevasta kalustosta sotilastiedusteluviranomaiselle ajantasaista tietoa, eikä lainsäädännön tule missään vaiheessa rajoittaa tällaista tiedonvaihtoa. Jäimme kaipaamaan pohdintoja siitä, miten Public Private Partnership -tyyppinen yhteistyö voisi hyödyttää suomalaisia toimijoita ja tiedusteluviranomaisia järjestelmien kehittämisessä, resilienssin kasvattamisessa ja kansainvälisessä liiketoiminnassa.

3 Yhteenveto

Kannatamme hallituksen esitystä, mutta kaipaamme vielä täsmennyksiä seuraaviin:

1. Jäimme kaipaamaan sotilastiedustelulain suhdetta valmius- ja puolustustilalakeihin ja erityisesti suhdetta teollisuuden asemaan. Esitämme tätä asiaa selvitettäväksi lausuntokierroksen jälkeen ja edelleen huomioitavaksi valmiuslain käynnissä olevassa muutostyössä.
2. Lakiesityksen näkökanta on tiedustelumedian (kaapeliverkot) osalta yksipuolinen ja asiaa tulee tarkastella laajemmasta näkökulmasta sisältäen myös vastaavat oikeudet sähkömagneettisessa spektrissä toteutettavaan tiedusteluun.
3. Sotilastiedustelun oikeudet tulisi ulottaa myös sähkömagneettisessa spektrissä vähintään samalle tasolle, kuin nyt kybertoimintaympäristössä ollaan esittämässä, ml. maamme sisäisen radioliikenteen tarkkailu.
4. Lakiluonnoksessa tulisi täsmentää menettelytapoja tapauksessa, jossa Suomessa toimivassa yrityksessä, tutkimusorganisaatiossa / vast. työskentelevä henkilö on Suomen sotilastiedustelun kohteena.
5. Laissa tulisi täsmentää, voiko poliisi pyytää kohdan 2.2.5 kaltaisissa tapauksissa tukea teollisuudelta.
6. Suhtaudumme erittäin myönteisesti Pykälän 18 kirjauksiin yhteistyöstä teollisuuden kanssa. Tässä yhteydessä lakiesityksessä on ratkaistava se, millä tavalla ilman turvaselvitettyä henkilöstöä ja turva-auditoituja tiloja, mutta kuitenkin oikean ydinosuamisen omaava organisaatio voisi myös osallistua sotilastiedusteluviranomaisen avustamiseen.
7. Kannatamme kirjausta, jonka mukaan pykälien 96 (avustamisvelvollisuus) ja 111 (tallenteiden tutkiminen) perusteella sotilastiedusteluviranomainen voi tukeutua tiedustelumenetelmien käytössä kertyneiden tallenteiden tutkimisen osalta myös muun yhteiskunnan (teollisuus, tutkimusyhteisö jne.) osaamiseen pelkän sotilastiedusteluyhteisön ulkopuolelta. Esitämme, että lakiesitykseen kirjataan periaatteet yrityksen mahdollisen mainehaitan hallitsemiseksi sekä yritykselle tästä toiminnasta johtuvien kulujen korvaamiseksi.